

Na usta in lici mu rože hité,
 Da vedno bi támkaje bile cvetné.
 Izkóplje se v rósi, ter bél, kakor dán,
 Z nebesko svetlobo stoji obsján;
 Poljubi ga Bog še in blagosloví —
 Otrók najprisrčnejsi k zemlji zletí!

Lujina Pezjakova.

Božičnica.

Le še nekoliko dni je manjkalo do božica, do ónih veselih praznikov, katerih se otroci vsako leto tako zelo veselé. V Hruškoveci, nekej vási na Dolenjskem, imeli so že malo ne v vsakej hiši vse polno zelenega smerečja in borovja, da si ž njim nakitijo sobe o veselih božičnih praznicih. Otroci so že potrebne stvari pripravljali za jaselca, delali so golobce in rezljáli zvezdice. V kotu nad mizo je že povsod stala polica, da postavijo na njo čedno narejen hlevček, okoli njega pa ovčke in pastirce. Na Tomažev semenj so prišli kramarji iz vsih slovenskih krajev v Hruškovec ter so prinesli na prodaj različnih sv. podob za jaselca, pisanega papirja, zlato in sreberne pene itd. Sv. Tomaž je bil patron domače farne cerkve, zato je vsako leto na ta dan velik semenj v Hruškoveci. Za noben drug semenj niso otroci toliko marali in toliko novcev hranili, kakor za Tomažev semenj, katerega so se že celo leto poprej veselili.

„Ako sv. Tomaž za božične praznike ne prinese potrebnih stvari, potem z Bogom veseli božič!“ — Tako je zdihoval Nožarjev Martinek na Tomažev večer s svojim bratcem Francetom in sestricama Barbko in Marijco. Kramarji pospravijo svoje blagó in otídejo vsak k sebi, tudi ljudjé se razidejo, le tu in tam po krémah se čuje še petje veselih kupcev in kramarjev, veselečih se dobre trgovine. Nožarjev Martinek si je kupil za zadnje krajcarje, ki jih je dobil od tujega gosp. duhovna, kateremu je stregel pri sv. maši, nekoliko najpotrebnejših podob za jaselce. Dete Jezuščka, mater Marijo in sv. Jožefa, to je imel še od laniškega leta, a zelenega mahú je dosti na sosedovem hlevu, in tako, ako Bog da zdravje, bo vsaj nekaj božiča v hiši. Zlatá in srebrá, tega sicer nij pri hiši, pa saj se tudi Jezus nij rodil v zlatej in srebrnej postelji, nego na priprostej slamici, — tako je tolažila žalostnega Martinka njegova sestra Barbka.

Ali to nij bila vsa žalost. Zbolela je mati, jedina podpora in tolažba dobrim otrokom. Oče Nožar je bil kmet, poštena in čestita duša. Umril je lani. Zapustil nij nič družega nego ubožno kóčo in majheno njivo, katero je mati lani prodala, da je plačala že tri leta zaostali davek. A to leto so bili posebno slabi časi za Nožarjevo obitelj: od vseh strani mnogo nadlog in nesreče. *Pred štirinajstimi dnevi jim je odnesel nekdo purana, to jedino blagó, z dvo-rišča; a ravno dva dni pred sv. Tomažem, prišla je žalostna vest v hišo, da je materi Nožarki umrla sestra, stara vdova nekega črevljarja, ki je živel v bližnjem mesticu, kakih šest ur hodá od vasi Hruškoveca.*

Nožarkini otroci so se zelo jokali po teti; in kaj se ne bi? saj jim je bila ona vselej dobra in mila, ter se jih je večkrat spominjala, posebno o večjih praznicih. In tako so to leto izgubili še to jedino nado, — kakor da bi se jim nesreča hotela to leto pokazati v najžalostnejšej podobi.

Nij bilo niti moke, niti mastí, niti mesá, niti masla, niti novcev pri hiši, pa tudi ne polenca drv, kar je vendar najpotrebniše v vsakej hiši po zimi. In kako bi bil potlej človek vesel, ako še drv nema pri hiši!

Mati pokasluje na klopi za pečjo, Martinek toži, da nema črevljev za zimo, Francek pripoveduje, da mu so hlače strgane, Barbka nema tople obleke, a Marijca joka, da jo zébe v noga.

Približa se sveti večer ali bádnjek, ta toliko veseli dan v katoliškej cerkvi. Še vsako leto so se tudi Nožarjevi na ta dan prijetno veselili, nu letos je pri njih zgolj tuga in žalost.

„Da nam je saj mati zdrava,“ vzdihne Francek. „In ko bi imeli vsaj nekoliko drv, da si zakurimo peč,“ pridene žalostno Marijca, ki si je od mraza stiskala roke pod zástor.

Mati je ležala v postelji in bi rada vstala, ko bi bila soba topla.

V tem trenutku stopi Martinek v sobo, ki je bil najstarejši med Nožarkinimi otroci, in reče: „sosed Novak mi je rekel, da nam rad posodi svoje male sani, ako hočemo iti v srenjski gozd po drva.“

„Idimo, takój idimo,“ reče Francek.

„Tudi me dve greva z vama,“ rečete jednoglasno sestri Barbka in Marijca.

„Idimo, idimo,“ zavpijejo otroci vsi skupaj, ter se spravljajo na pot.

Martinek otíde iz hiše in za nekoliko trenutkov so že sosedove sani zunaj pred vrati.

Mati je s postelje gledala dobre otroke. A kaj naj jim reče? S čim naj jih tolaži?

Predno otídejo, poljubi vsacega na čelo in reče s slabim glasom: „idite, otroci, v božjem imenu! Dobri in vsemogočni Bog naj vas čuva in vodi ter vas zopet zdrave in srečne pripelje v moje naročje. Ne žalostíte se, da ne moremo letos svetega večera onako godovati, kakor ga smo prejšna leta. Sirote ste, očeta nimate več, a mati vam leži bolna v postelji. A vendar še niste najubóžnejši, dokler imate mater živo. Molite in prosite Boga za moje zdravje, in nadejam se, da nas ljubi Bog tudi zdaj še ne zapustí.“ To rekši poljubi zopet vsacega na čelo.

Žalostni otídejo otroci s sosedovimi sanmi v srenjski gozd, da bi si poskali drv za kurjavo. V farnem zvoniku je udarila ura ravno 12, ko so šli ubogi Nožarkini otroci lačni in žalostni memo cerkve. Drugi otroci so se o tem času spravljali h kosilu, a Nožarkini otroci so šli s solznimi očmi ravno zdaj v — gozd po drva.

Oj, otroci, kako srečni ste, ki vam se nij treba boriti z mrazom, lakoto in drugimi nezgodami!

* * *

Srenjski gozd je bil od vasí Hruškovca dobro uro oddaljen. Po zimi je malokdo zahajal v ta gozd, in ker je nekaj dni poprej zapadel sneg, treba je bilo ubožnim otrokom tudi dve uri, predno so prišli vanj. Na nekaterih krajih jim je bilo treba celó debel sneg gaziti.

Ko pridejo v gozd, pokažejo se jim zopet nove nadloge in nove težave. Nič niso imeli pri sebi, s čemur bi si suhega véjevja laže nabrali izpod debelega snega. Martinek in Francek sta se morala zeló spenjati, predno sta nabrala vsaj nekoliko suhljádi. Nečem vam obsirno naštevati vseh težav in nadlog,

s katerimi so se imeli dobri otroci boriti v gozdu, ker vem, da ste tudi vi dobri in usmiljeni, pa bi marsikateremu zalesketala solzica v očéh; a čemu bi vam napravljajal toliko žalosti? Samo to naj vam povem: Vi, ki imate srečo, da živite pri svojih dobrin stariših in se z njimi prijetno razgovarjate in igrate, vi niti ne znate, kaj je nesreča, kaj so nadloge in težave. Stariši so otrokom največje bogastvo.

Bilo je že pozno po poludne, da reče Martinek v gozdu: „mislim, da bode dosti drv za danes; idimo, da zdaj naložimo na saní, kar smo nabrali.“ Otroci radi storé, kar jim je rekel Martinek. Saní so bile dobro obložene in še je ostalo nekaj drv, katere poveže Marijca v breme in jih zadene na glavo. Martinek in Barbka vlečeta saní, a Francek, siromak nekako najbolj ozébel, poriva od zadej, da bi bratu in sestrici saj nekoliko olajšal njiju težko breme.

Že je začelo zmrzovati. Nebó jasno kakor ribje oko bilo je znamenje, da bode lepa noč nocoj. In katero človeško srce bi se ne radovalo lepe božične noči, v katerej ves

krščanski svet slavi rojstvo našega odrešenika Jezusa Krista. Bilo je vse tiho in mirno, samo sneg je škripal pod saní in pod nogami ubožnih, pa dobrih otrok.

Prisedši do Lipnikove njive, od koder se je videla vsa vas Hruškovec, vzdihne Martinek: „oh, ko bi nam saj mati ne ležala v postelji, bil bi vse drugače vesel, ali bojim se, da sirota ne vstane te praznike s postelje.“

„Obljubila nam je, da vstane,“ reče Barbka. To potrđita tudi Francek in Marijca.

„Počakajte malo!“ reče Martinek, „slab sem in ne morem več dalje. Odpočijmo si malo tukaj.“

Saní se ustavijo. Martinek si obriše pōtno čelo. Potí se je siromak kakor bi bilo sredi leta.

„Poslušajte me,“ reče, vzemši si kučmo z glave, „zapisano stojí, da molitev oblake predere. Ali bi ne bilo dobro, ko bi tukaj malo molili in se priporočali ljubemu Jezusu, ki pride nocojšno noč, da odreši svet?“

Brata se odkrijeta in lepo pobožno molita. Marijca odloži bréme in móli s povzdignjenima ročicama. A isto tako tudi Barbka.

Naposled izpregovori Martinek in reče na glas: „Bog daj, da bi našli mater zdravo in veselo!“

„Amen!“ odgovoré otroci in nekako navdušeno hité proti dómu.

*

Bila je že temá, da pridejo otroci v vas. Nikogar nij bilo zunaj na cesti, vse se je že pripravljalo v gorkih sobah za sveti večer. V Nožarkinej hiši nij bilo lúci. Slaba tolažba našim otrokom!

Dospevši pred hišo, odloži Marijca svoje bréme; Martinek in Barbka se izprežeta od saní ter vsi skupaj naglo hité v hišo. Ali kako se prestrašijo, vidéč, da je soba zaklenjena. Trkajo na vrata in kličejo, ali vse zamán; nihče se ne oglási.

Nekakšen čuden strah se polasti dobrih otrok, ki niso znali, kaj bi storili in kje bi iskali matere.

Da bi se jej le ne bilo kaj hudega zgodilo! Ali znabiti nij hotel dobri Bog uslišati njih vzdihljejev in njihove pobožne molitvice? Ali je znabiti že poklical njihovo mater k sebi v angeljsko naročje? Znabiti, da se njihova mati že raduje s pokojnim očetom góri v svetih nebesih!

Oj, to so pač žalostne misli!

„Mati! zlata naša mati! odprite! Evo nas, smo že domá! Pripeljali smo dosti drv, da zakurimo peč!“ — tako so vpili otroci zunaj pred vrati.

Vse zamán. V hiši je vladala grobna tišina. Otroci sedejo na hišni prag in jokajo, samo Martinek, kakor da bi se bil nekaj spomnil, skoči po konci in naglo teče v vas.

Brž ko ne, šel je, da povpraša po materi.

* * *

V županovej hiši je bilo ta večer nenavadno živo. Zbralo se je dakako tudi pred hišo nekoliko radovednih žensk, katerim nij bilo dopuščeno v sobo, ker oče župan je vselej zaprl vrata, kadar je imel s kom kako važno, službeno opravilo. A ljudje na kmetih, posebno ženske, radovedne so, in zbirajo se rade pred županovimi vrati, da bi slišale, kaj in s kom ima oče župan opraviti.

Tudi naš Martinek stopi v družbo radovednih žen. Pri dosti razsvetljenem oknu ugleda svojo — mater, ki je stala pri županovej mizi. Poleg nje je stal domači gospod župnik in še neki na gosposko oblečen človek, katerega Martinek poprej še nikoli nij videl.

Oče župan razvije veliko pismo, iz katerega vzame nekoliko papirjev, ki jih izroči tujemu gospodu.

Martinek zunaj pod oknom stojéč, vidi, da tuji gospod pismo bere in prebravši ga, podá ga gosp. župniku, kateri ga tudi bere. Dalje vidi na mizi tudi tinto in peró, vidi, kako njegova mati s tresočo roko prime za peró, da nekaj zapiše, kar je pa moglo biti zelo kratko, ker komaj je prišla za peró in nekaj potéz naredila, takój ga zopet odloži. Videl je prav dobro, da tudi župnik in tuji gospod primeta za peró ter nekaj podpisujeta, a naposled podajo vsi njegovej materi roko in zdi se mu, kakor da bi se bila njegova mati veselo nasmejala.

„Moj Bog, kaj se vendar godí tukaj! Tega ne verjamem, da bi bila moja mati kaj hudega storila! A moralo se je vendar nekaj posebnega zgoditi, da danes, na sam badnjek ima župan z mojo materjo opravka.“

Martinek se je tresel od strahú.

Vrata se odpró. Radovedne žene se razidejo. Kaj se je dalje godilo, Martinek nij mogel videti, ker je tudi on ves osupnen naglo otišel domóv.

Bratec in sestrici ste mu zaspale na hišnem pragu. Saní so stale pred hišo naložene z drvimi kakor poprej, in tudi Marijčino breme še nij bilo razvezano.

Martinek je ravno hotel poklicati spečega bratca in sestrici, ali v tem trenutku sliši župnikov glas: „zaupajte na Bogá, on je najboljši oče zapuščenih sirot!“ in — mati stopijo v vežo.

„Mati!“ zavpije Martinek ter jo objame in poljubi. V tem se probudé tudi ostali otroci ter veselo skočijo k materi.

Malo časa in bili so vsi v sobi.

Sveti večer so Nožarjevi godovali tako veselo, kakor malokdo v vasi Hruškovci.

Nožarka je pri županu podpisala prejemnico, vsled katere je po oporoki svoje sestre, dobre tetke naših otrok, prejela nekoliko zlatnikov (cekinov) in državno srečko. V oporoki je stalo zapisano, da se srečka v božično darilo ima izročiti na sam bádnejek Nožarkinim otrokom.

V oporoki je stalo od besede do besede ovako: „Dolgo sem štédila (varovala) novce, da kupim jedno državno srečko otrokom svoje ljube sestre v Hruškovci. Znabiti da Bog usliši moje molitev, znabiti da ravno ta srečka prinese obilo sreče Nožarkinim otrokom. Ako se kaj tacega zgodí, potlej si naj otroci dobiték jednako razdelé med seboj, ker so vsi jednako dobri in pridni. Svojej sestri pa zapustim nekoliko zlatnikov, želéc jej, da bi še dolgo let živila s svojimi dobrimi otročiči v zadovoljnosti, sreči in veselji.“

In res se je želja pokojne tetke izpolnila. Že na novega leta dan je bila izvlečena številka, ki je stala v rudečem okvirčku na podarjeni srečki, in Nožarkini otroci so dobili deset tisoč goldinarjev, kar je gotovo lepo premoženje. Vsa vas se je čudila temu zares prečudnemu dogodku, a nihče nij zavidal te nenadne sreče Nožarkinim otrokom, ker vsak jih je ljubil in imel rad.

Tudi pozneje še v srečnih časih je rekla mati večkrat svojim otrokom: „otroci! bodite dobri, delovni in poslušni, ter ne pozabíte nikoli Boga, da tudi on vas ne pozabi!“

Nožarkini otroci so že davno pomrli, a njihovo življenje naj bode v izgled vsem dobrim otrokom, katerim od srca želim prav srečne in vesele božične praznike.

Ljud. Tomšič.

Pismo sv. Miklavžu.

I.

Temni, sneženi oblaki so preprezali obnebje. Gore, doline, lesovi, vasi in vrtje — vse je bilo preoblečeno v zimsko obleko. Sneg je šel. Veter je vlekel in čudno sukal snežinke v zraku. Mrzlo je bilo, da si človek skoraj iz sobe nij upal.

Bilo je po póludne. Gospa Amalija je stala s svojimi učenkami pri oknu in gledala, kako se snežinke zaletujejo na okna, ključóč po šipah, kakor bi ljudi prosile gostoljubnega sprejetja.

Gospa Amalija je bila vsem priljubljena osoba v mesticu. Zvali so jo sploh le „mater Amalijo“, ker je užé marsikomu dajala dušno hrano in je imela zares pravo materino srce do otrók. Prav radi so pošiljali roditelji svoje otroke k njej v poduk in odgojo. A deklice so tudi ljubile svojo učiteljico in so marsikak lep nauk vpletle v nogavice in marsikako lepo povest vsile v srajco ali ruto, kar je tudi potem še, ko nij bilo več nobenega sledú o takih predmetih, živele v nežnih sreih mladih gojenk.

„Kaj ménite?“ — dejala je gospá Amalija svojim najmanjšim učenkam ónega po póludne — „kaj ménite, ali vam bode kaj prinesel sv. Miklavž? Ste li užé kaj prosile? — Prosimi je treba, česar ne zaslužimo!“ —